

nota

TER ONDERTEKENING

Aan: MOCW

Financieel-Economische Zaken

Van

Persoonsgegevens

Datum

27 februari 2024

Referentie

Bijlagen

1. Kabinetsreactie
2. Kabinetsreactie TC
3. Gedetailleerde bijlagen
4. Gedetailleerde bijlagen TC
5. Gelakt onderzoek PwC (extern)
6. Gelakt onderzoek DUO (intern)
7. Onderzoek DUO (intern) TC
8. Gelakte beslisnota's

Versturen kabinetsreactie onderzoek naar controleproces uitwonendenbeurs

Aanleiding

Op 1 maart is de kabinetsreactie onderzoek controleproces uitwonendenbeurs besproken in de ministerraad. De kabinetsreactie is op basis van deze bespreking en nog een aantal andere punten aangepast. De kabinetsreactie is nu klaar voor verzending aan de Tweede Kamer. In de bijlage vindt u de definitieve kabinetsreactie, de gedetailleerde bijlagen, het externe onderzoeksrapport van PwC, het interne onderzoek van DUO en de gelakte beslisnota's.

Geadviseerd besluit

De bijgevoegde Kamerbrief ondertekenen en de Kamerbrief en alle bijlagen aan de Tweede Kamer verzenden.

Kernpunten

- T.a.v. kabinetsreactie en bijbehorende bijlagen die in de ministerraad zijn besproken zijn de volgende aanpassingen/aanscherpingen doorgevoerd:
- In de brief is meer benadrukt dat DUO en OCW hier breed lessen uit gaan trekken. Zowel inhoudelijk (wat is hier fout gegaan, gebeurt dat elders) als op het proces (hoe kan het dat we dit gemist hebben, ook toen er aandacht voor kwam).
 - Daarnaast is verduidelijkt dat wij ons bewust zijn van de waarde van risicogericht toezicht. De brief is zo opgesteld dat we ruimte houden om dit in toekomst zo te blijven doen. Het is wel belangrijk dat risicogericht toezicht de juiste waarborgen kent, dat stelt ook het rapport van de Parlementaire Enquêtecommissie Fraudebeleid en Dienstverlening (PEFD). In dit geval gaat dus om het inrichten van validatie en evaluatie.
 - De gehanteerde terminologie in de brief wordt verduidelijkt aan de hand van referenties naar de PEFD, College rechten van de Mens, Grondwet en overige wettelijke kaders. De gebruikte terminologie sluit aan bij de PEFD.
 - Bij de passage over de bredere reflectie en leren als Rijksoverheid en uitvoeringsorganisaties is er een link gelegd met het rapport van de Parlementaire Enquête Fraudebeleid. Er is toegevoegd dat de leerervaringen uit enquête worden meegenomen voor de toekomst.
 - Een tweetal meer tekstuele aanpassingen.

- In het kader waarin de definities over discriminatie, bevoordeling en migratieachtergrond worden toegelicht zijn een aantal bronverwijzingen opgenomen.
- In bijlage B is er over selectie criterium afstand een voetnoot toegevoegd en is de lay-out gefinaliseerd.
- T.b.v. de MR is een finale versie van de bijlage met de rapportages rond het lerende onderzoek verzonden (in een herzending op 28 februari). Hierin zijn nog een aantal verbeteringen verwerkt.

Datum

27 februari 2024

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Op basis van criteria die daarvoor gelden zijn waar nodig elementen uit de stukken gelakt.

nota

TER ONDERTEKENING

Aan: MOCW, MPVO

**Financieel-Economische
Zaken**

Van

Persoonsgegevens

Datum

21 februari 2024

Referentie

Bijlagen

1. Kabinetsreactie onderzoek naar controleproces uitwonendenbeurs
2. Bijlagen
3. Onderzoeksrapport PwC (extern)
4. Onderzoek DUO (intern)
5. Ministerraadformulier

Kabinetsreactie onderzoek naar controleproces uitwonendenbeurs

Aanleiding

Op 1 maart staat de kabinetsreactie onderzoek controleproces uitwonendenbeurs ter bespreking op de agenda van de ministerraad, om vervolgens de kabinetsreactie aan de Tweede Kamer te verzenden. De deadline voor het aanleveren van de stukken voor de ministerraad bij AZ, is maandag 26 februari 12.00. Voorafgaand aan de ministerraad vindt op woensdag 28 februari 16.00 uur een BWO plaats. M.OCW ontvangt hiervoor een separate voorbereiding.

In de bijlage vindt u beiden de definitieve kabinetsreactie, de gedetailleerde bijlagen, het externe onderzoeksrapport van PwC, het interne onderzoek van DUO en het ministerraadformulier. Deze zullen als één pakket worden aangeboden aan AZ. De kabinetsreactie is een gezamenlijk product van DUO en OCW.

Omwille van het krappe tijdsplan voor het aanleveren van de stukken bij AZ bieden wij dit stuk nu alvast aan. In een parallelle werkstroom ontvangt M.OCW een eindconcept, waarin de meest recente aanpassingen worden toegelicht. De reactie van M.OCW kan maandagochtend 26 februari daarop worden verwerkt.

Geadviseerd besluit

Gevraagd besluit MOCW: Instemmen met het aanleveren van de kabinetsreactie, bijlagen en het externe onderzoeksrapport voor bespreking in de ministerraad op 1 maart.

Gevraagd besluit MPVO: Het geven van een medeparaaf voor het aanleveren van de kabinetsreactie, bijlagen en externe onderzoeksrapport voor bespreking in de ministerraad op 1 maart.

Kernpunten

MOCW heeft, naar aanleiding van signalen uit de media, aan de Tweede Kamer een extern onderzoek toegezegd naar het controleproces bij de uitwonendenbeurs.

In een brief van 14 december 2023 (24724 nr. 219) heeft MOCW de verwachting uitgesproken het eindrapport met kabinetsreactie eind februari aan de Kamer te kunnen toezenden.

De conclusie van PwC is dat niet gegarandeerd kan worden dat in de gehele periode 2012 tot en met 2023 in het controleproces uitwonendenbeurs gelijke gevallen gelijk zijn behandeld.

Specifiek concludeert PwC dat studenten die woonden in wijken met een hoog aandeel inwoners met een migratieachtergrond, in vergelijking met

Datum
21 februari 2024

anderen vaker zijn gecontroleerd. Dit ondanks het gebruik van ogenschijnlijk neutrale selectiecriteria.

OCW constateert daarom op basis van de conclusies van het PwC-onderzoek dat er sprake is geweest van indirecte discriminatie bij het controleproces uitwonendenbeurs. Het controleproces is ontworpen zonder wetenschappelijke onderbouwing en is onvoldoende onderhouden door OCW en DUO. Ook zijn OCW en DUO onvoldoende responsief geweest voor signalen om het controleproces te verbeteren.

De kernboodschap van de kabinetsreactie is dan ook dat er sprake is van indirecte discriminatie en niet van directe discriminatie, als gevolg van de wijze waarop de systemen waren opgezet. Dit betekent dat bepaalde groepen studenten onevenredig verhoogde kans hadden op een huisbezoek. Hiervoor biedt MOCW namens het gehele kabinet excuses aan.

Vervolgens worden de onderzoeksresultaten van PwC verder toegelicht en ook hoe de aanbevelingen zullen worden opgevolgd. Hierbij betreft MOCW tevens de bevindingen van het interne lerende onderzoek dat DUO heeft uitgevoerd.

Aandachtspunten

Op maandag 26 februari wordt het rapport van de Parlementaire Enquête Fraudebeleid en Dienstverlening gepresenteerd aan de Tweede Kamer.

Dat is nadat de stukken voor het BWO aan de bewindslieden zijn verstuurd. De aanbevelingen die uit het rapport volgen kunnen ook invloed hebben op de kabinetsreactie naar het controleproces bij de uitwonende beurs. Nadat het rapport is gepresenteerd zullen DUO en OCW gezamenlijk de enquête doornemen en bezien welke/of aanpassingen er nodig zijn in de kabinetsreactie. Tevens wordt dit punt geadresseerd in de bespreeknotitie van het BWO.

Na verzending van de stukken aan AZ (as. maandag 12.00 uur) vindt separate verspreiding van de stukken aan bewindslieden plaats die zullen aansluiten bij het BWO. Voorafgaand aan het BWO zal er een belronde plaatsvinden om aandachtspunten en standpunten op te halen.

De lay-out van de bijlagen wordt voor verzending aan de TK gefinaliseerd.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

n.v.t.

nota

TER BESLUITVORMING
Aan: MOCW

Financieel-Economische Zaken

Van

Persoonsgegevens

Datum

21 februari 2024

Referentie

Bijlagen

2

Intern OCW afgestemd

DUO, FEZ, HOenS

Toelichting op tweede conceptversie kabinetsreactie
uitwonendenbeurs

Aanleiding

U reageerde recent op een eerste conceptvoorstel voor een reactie. We hebben uw commentaar verwerkt en tevens nog openstaande punten meegenomen, waaronder het verwerken van suggesties van meelezers vanuit SZW (DGSZI, DGWAU), en Financiën (Fiscaal Financiën, Toeslagen).

Voor het eerst is een aantal bijlagen aan de brief toegevoegd. Deze kunnen in het vervolgproces worden geïntegreerd tot één bijlage. Voor verzending aan de Tweede Kamer wordt de lay out van de bijlagen nog geoptimaliseerd.

Geadviseerd besluit

We vernemen graag uw feedback op het tweede concept van de kabinetsreactie (inclusief bijlagen). Uw laatste opmerkingen kunnen we maandagochtend verwerken kort voor verzending van de stukken naar de MR van 1 maart.

Daarbij geven we één punt ter overweging specifiek mee. In het PwC onderzoek wordt gebruik gemaakt van een zogenaamde proxy. De studenten worden gekoppeld aan de postcode van hun buurt. Vervolgens wordt het aandeel bewoners met een migratieachtergrond van hun buurt aan hen toegekend op basis van CBS gegevens. Dat betekent dat we niet direct op basis van het onderzoek kunnen zeggen dat er oververtegenwoordiging is in de studenten met een migratieachtergrond, maar dat het wel aannemelijk is. De vraag die voorligt op basis hiervan is of bepaalde passages iets minder stellig dienen te worden gemaakt (dus niet 'is sprake geweest van' maar 'lijkt sprake te zijn van').

Toelichting

Opmerkingen MOCW

Uw commentaar is voor het overgrote deel overgenomen. Onderstaand een paar punten die wij niet hebben overgenomen:

De zin "uit de onderzoeken blijkt niet dat sprake was van directe discriminatie" hebben we laten staan (tekstvoorstel met als strekking dat er wel is gebleken dat geen sprake was van directe discriminatie is niet overgenomen). Dit omdat we niet absoluut kunnen uitsluiten dat er niet is

gediscrimineerd. Dat zou voor geen enkele grote organisatie met 100% zekerheid voor iedereen kunnen worden gesteld. Referenties aan "minder opsporing van fraude" (door overgang naar controle via een aselechte steekproef) zijn nu uit de brief verwijderd. In algemene zin klopt het dat aselechte controles minder effectief zijn dan risicogerichte controles, maar we hebben daar nog geen representatief beeld van. Ons voorstel is om er in de QenA's aandacht aan te schenken. Ons voorstel is om niet apart in te gaan op de omstandigheid dat PwC alleen voor 2014 een vertekening vond voor kans op stopzetting van de beurs. Dit is een onderzoeksbevinding van PwC waar zonder een aanvullend onderzoek geen conclusies aan kunnen worden verbonden. U vroeg of de medewerkers van DUO zich wel bewust hadden kunnen zijn van de indirecte discriminerende effecten. Wij hebben dit 20 februari ambtelijk besproken. Daarbij was de bevinding dat dit maar in beperkte mate het geval kan zijn geweest. We kunnen in de QenA's hierop ingaan.

Suggesties meelezers andere departementen

We hebben van de overige departementen in totaal 37 opmerkingen ontvangen, waarvan het grootste deel door tekstaanpassingen in de brief zijn verwerkt, een aantal geen aanpassing vergde, en een aantal meer specifieke aandachtspunten opleverden. Dit betreft voornamelijk de volgende punten:

Fiscaal Financiën wijst op een recente casus waarin burgers wier aangiften zijn gecontroleerd zonder dat de Belastingdienst kon aantonen dat zij op fiscale gronden waren geselecteerd, zijn gecompenseerd. Hier wordt in de brief niet naar verwezen, vanuit onze lijn dat nu de eerste stap is om in contact te treden met de betrokken groepen (oud) studenten. Overigens is ook de vergelijkbaarheid van de gronden waarop is geselecteerd beperkt. Dit geldt zowel ten aanzien van de manier waarop er is geselecteerd als voor de daadwerkelijke uitkomst voor mensen.

DG WAU suggereert dat in de brief een passage wordt opgenomen waarin u zich rechtstreeks richt tot de groep studenten. Wij adviseren dat niet in die vorm te doen in een brief aan de Tweede Kamer en hier andere wegen voor te zoeken.

De DG Toeslagen gaf in haar reactie aan dat nadat bij Toeslagen indirecte discriminatie was vastgesteld en erkend werd, hen de vervolgvraag werd voorgelegd of er erkenning was op institutioneel racisme.¹ Zij adviseerde ons om alvast voorbereid te zijn op deze vraag en de afweging te maken dit zelf te adresseren. Voorstel is om dit uit te werken in de QenA's, maar hier niet in de beleidsreactie op in te gaan.

Het vergt precieze nadere bestudering of er in deze situatie sprake zou kunnen zijn van institutioneel racisme, ook in relatie tot hoe de Belastingdienst tot die conclusie is gekomen. Ook worden nog nadere analyses gedaan waarbij wel de achtergrond van individuele studenten beschikbaar is. Dat geeft naar verwachting een preciezer beeld dan de

¹ WJZ geeft hierbij aan dat er geen wettelijke definitie is. De brede werkdefinitie van het college voor de rechten van de mens luidt: "Het gaat bij institutioneel racisme typisch om ingebakken, structurele mechanismen, procedures, gewoontes of gedragsvormen, die in veel verschillende verschijningsvormen kunnen voorkomen en vaak op indirecte, soms lastig herkenbare wijze een nadeel opleveren voor bepaalde groepen mensen op grond van hun afkomst."

methodiek met proxies.

Datum
21 februari 2024

nota
TER BESLUITVORMING
Aan: MOCW

**Financieel-Economische
Zaken**

Van

Persoonsgegevens

Datum

15 februari 2024

Referentie

44117914

Bijlagen

Intern OCW afgestemd

DUO, HOenS, KENNIS, MBO,
WJZ

Concept kabinetsreactie onderzoek naar controleproces
uitwonendenbeurs

Aanleiding

U heeft richting Tweede Kamer de verwachting uitgesproken om eind februari de beleidsreactie op het externe onderzoek naar de controle van de uitwonendenbeurs te verzenden (waarbij u het onderzoeksrapport meestuurt).

In de bijlage vindt u een eerste concept kabinetsreactie. Dit is een gezamenlijk product van DUO en OCW.

Geadviseerd besluit

Instemmen met de hoofdlijn van de concept beleidsreactie (graag vernemen we uw eventuele tekstsuggesties).
Instemmen met de opzet van de bijlagen.
Wegen of u de huidige passages over excuses zo wilt als ze nu in concept zijn verwoord (zie toelichting hieronder)

Kernpunten

De opzet van de beleidsreactie is een hoofdlijnenbrief met een gedetailleerde bijlage waarin concrete onderdelen worden toegelicht. De bijlage is op dit moment nog in beweging. Bij de volgende versie van de brief ontvangt u ook de bijlage. Onderaan deze nota treft u de inhoudsopgave van de bijlage aan.
Dit is de eerste concept versie van de brief die u ontvangt. In een latere versie zullen waar nodig nog aanvullingen worden verwerkt/ puntjes op de i gezet.
Deze versie zal gedeeld worden met de externe meelezers (DG Toeslagen, DG WAU en wnd DG Sociale Zekerheid en Integratie). De reactie van de meelezers zal worden meegenomen in de volgende versie.
Tevens zal PwC een aantal passages ontvangen waarin hun onderzoek wordt samengevat.
Inzet is om te komen tot een bespreking in de MR van 1 maart.
In de brief wordt niet expliciet stilgestaan bij de vraag wat de doorlooptijd is van het ontwikkelen van een nieuw selectiemodel. Ons beeld is dat dit iets van lange adem zal zijn.
Bijgevoegd is een definitieve versie van het PwC rapport (dit is door PwC nagezonden, er heeft nog een check op typo's op plaatsgevonden).

Toelichting

t.a.v. derde geadviseerde besluit:

In de concept kabinetsreactie staan op dit moment de volgende passages over excuses:

"Wel concludeer ik dat er sprake is geweest van indirecte discriminatie, in de vorm van een verhoogde kans op een huisbezoek, als gevolg van de wijze waarop de systemen waren opgezet. Namens het kabinet bied ik hier mijn oprechte excuses voor aan".

.....

"Ik bied namens het gehele kabinet excuses aan voor het onvoldoende zorgvuldig doordenken en onderhouden van het controleproces uitwonendenbeurs door OCW en DUO. Voor de daarmee samenhangende onevenredige grote kans op een huisbezoek voor specifieke groepen, waaronder studenten met een migratieachtergrond, bied ik mijn excuses aan"

In deze twee passages worden excuses aangeboden voor twee zaken, te weten de onzorgvuldige opzet van de systemen en de indirecte discriminatie die blijkt te zijn opgetreden.

@ Wij vragen u te wegen of u dit op deze manier passend vindt, of dat u de excuses zou willen beperken tot alleen excuses voor de onzorgvuldige opzet en onderhoud van de controle-aanpak.

Inhoudsopgave bijlagen

1. Samenvatting van de belangrijkste conclusies en aanbevelingen uit het PwC-rapport
2. Samenvatting van de belangrijkste conclusies en aanbevelingen uit het interne onderzoek van DUO
3. Toelichting uitleg werkwijze op de controle uitwonendenbeurs
 - a. Algemene gegevens over stadia van de uitvoering van controle uitwonendenbeurs
 - b. Specifieke gegevens effectiviteit van de aselecte controlemethode
4. Leren binnen DUO
5. Levert deze uitwonendencasus ook aandachtspunten op voor andere OCW organisaties?
6. Leren in de relatie tussen uitvoerder, opdrachtgever en eigenaar
7. Leren voor het Rijk
8. Hoe verder de komende tijd met de uitwonendencontroles?
9. Invulling toezichtvisie
10. Het ontwikkelen van een nieuwe aanpak

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Het is de bedoeling om naast het externe rapport van PwC ook de stukken rond het interne onderzoek openbaar te maken (met inachtneming van het lakken van passages waarvoor dit noodzakelijk is).

Datum
15 februari 2024

nota
TER VOORBEREIDING
Aan: MOCW

**Financieel-
Economische Zaken**

Van

Persoonsgegevens

Datum

01 februari 2024

Referentie

43938200

Bijlagen

Voorbereiding van intern overleg uitwonendenbeurs
inzake lijnen beleidsreactie

Aanleiding

U heeft aan de Tweede Kamer toegezegd om eind februari de beleidsreactie op het externe onderzoek naar de controle van de uitwonendenbeurs te verzenden. Met het oog hierop is op 7 februari een overleg met u gepland. Deze nota dient als voorbereiding daarvoor.

Wij bespreken graag met u een eerste conceptvoorstel voor de inhoudelijke hoofdboodschap van de beleidsreactie, de opzet en de inhoudsopgave. Daarnaast bespreken we graag de planning voor de beleidsreactie en enkele processtappen.

Toelichting

Eerste concept inhoudelijke hoofdboodschap beleidsreactie

In deze beleidsreactie brengen we tot uitdrukking dat DUO en OCW uiteraard gecommitteerd zijn aan een zorgvuldige toepassing van de wet, zonder bevooroordeeling. De criteria die werden gebruikt in het risicoprofiel zijn per brief van 15 maart 2012 (24724 nr. 100) gedeeld met uw Kamer en sindsdien ongewijzigd. Bij de eerste check naar aanleiding van de misstanden rond Toeslagen, is de vraag gesteld of DUO gebruik had gemaakt van afkomstgerelateerde gegevens (zoals nationaliteit) als onderscheidend criterium in het risicogericht toezicht. Dit bleek niet het geval (rapport PWC blz. 44).

PWC heeft in opdracht van de minister van OCW nader onderzoek gedaan of op andere manieren toch sprake geweest kon zijn van indirecte discriminatie. De conclusie van PWC is dat niet in alle fases van het proces gegarandeerd kan worden dat gelijke gevallen gelijk zijn behandeld. Wij betreuren dat er tekortkomingen zijn in dit controleproces. Temeer omdat risicogericht toezicht houden juist gaat om het onderbouwd onderscheid maken tussen in dit geval studenten die wel en niet gecontroleerd worden.

Ik bied excuses aan, aan studenten met een migratieachtergrond, voor het onvoldoende zorgvuldig doordenken en onderhouden van het toezichtsproces door OCW en DUO, en de daarmee samenhangende onevenredig grotere kans op een huisbezoek.

PWC concludeert dat bij de ontwikkeling van het risicogerichte toezicht de criteria van het risicoprofiel en de uitsluitgronden in het bureauonderzoek niet statistisch zijn gevalideerd en dat DUO en OCW hebben nagelaten goede

kwaliteitscontroles, evaluaties en waarborgen (waaronder de eisen die in het toetsingskader van het College voor de Rechten van de Mens in 2021 zijn gesteld) in te bouwen in de controlesystematiek. Daarnaast wijst PWC erop dat er in de achterliggende periode een aantal signalen zijn geweest die erop wijzen dat bevoordeling een risico was, waarop niet adequaat is geacteerd. Specifiek heeft PWC de conclusie getrokken dat studenten die wonen in wijken met veel inwoners met een migratieachtergrond een aanzienlijk grotere kans hadden om gecontroleerd te worden in de vorm van een huisbezoek. De bevoordeling ontstond in het totale selectieproces dat start met een gesystematiseerde beoordeling op basis van drie criteria (leeftijd, onderwijstype, afstand) en als tweede stap een bureauonderzoek kent. Met name in de bureaufase vindt deze vertekening plaats.¹ In die fase werd de populatie teruggebracht via uitsluitingsgronden voor huisbezoek. Dit betrof onder meer studenten wonend in studentenhuisen, studenten met een kind, gehuwde of samenwonende studenten, of studenten in zorginstellingen. Op basis van de conclusies van het rapport achten we het aannemelijk dat studenten met een migratieachtergrond daarom een aanzienlijk grotere kans hadden om gecontroleerd te worden.² Daarmee is het aannemelijk dat het totale proces van studenten selecteren indirect discriminerend heeft gewerkt. OCW en DUO hebben ook de medewerkers die dagelijks bij de controles betrokken zijn geweest niet in staat gesteld om deze taak goed uit te voeren. Dit is vanaf de start de fout geweest van OCW en DUO als organisaties. Het interne onderzoek dat DUO parallel aan het externe onderzoek heeft laten uitvoeren was erop gericht om lering te trekken voor de toekomst. Daarnaast heeft DUO gedurende het onderzoek naar de controle uitwonende beurs een aantal maatregelen getroffen, het gaat hier om: de inrichting van een a-select controleproces, het horen van studenten, het uitsluiten van kwetsbare groepen bij de controle, evalueren huisbezoeken en onderzoek naar andere vormen van controle. Op het gebied van discriminatie en inclusiviteit is DUO gestart met het opzetten van trainingen die zien op bias voor externe controleurs en medewerkers en zijn in de eigen organisatie verschillende dialoog- of kennissessies gehouden over (onbewuste) vooroordelen en discriminatie. DUO neemt daarnaast deel aan een pilot van de Staatscommissie die begin 2024 start met een instrument waarmee overheidsorganisaties zichzelf kunnen doorlichten op discriminatie en racisme. Andere controleprocessen zijn inmiddels nagelopen op criteria die tot onbedoelde bevoordeling zouden kunnen leiden. Uit deze eerste analyse is geen vergelijkbaar risico gebleken. Hierop wil DUO echter nog verdieping aanbrengen waarbij die processen met een vergelijkbare grondigheid onder de loep genomen worden zoals nu bij de controle uitwonendenbeurs. Bredere reflectie: in de afgelopen decennia is de uitvoering in toenemende mate gedigitaliseerd, onder gelijktijdige introductie van het risicogericht

¹ Zie PWC rapport blz. 43

²

toezicht. DUO is, zoals aan uw Kamer is gemeld [verwijzing] per [] gestopt met de controlesystematiek die PWC heeft onderzocht. De controle is zoals gemeld vooralsnog volledig gebaseerd op een aselechte steekproef. Dat is voor de lange termijn niet houdbaar, omdat dit een weinig effectieve vorm van controles is. Het andere uiterste, te weten 100% controle, is te bewerkelijk en te duur. Daarom is het in mijn optiek onontkoombaar om voor de toekomst opnieuw een bepaalde vorm van risicogericht toezicht uit te werken, waarbij wel de aanbevolen waarborgen uit de onderzoeken zullen worden meegenomen. Dit wil ik zorgvuldig doen en dat zal tijd kosten. Van de overheid mag worden verwacht dat toezichts- en controleprocessen geen ongerechtvaardigd onderscheid maken en zorgvuldigheid wordt betracht bij beoordelingen en besluiten.

Als overheid in den brede geven we ons hier rekenschap van, en richten we structuren in om te blijven leren: - in het kader van privacy (zie recente brief min Fin (ligt deze week voor in MCU) - in het kader van onbevooroordeelde criteria in het toezicht, alsmede de weging en/of verwerking in algoritmes daarvan. Ihkv WAU wordt u hierover breder geïnformeerd (oid, afstemmen met WAU).

Ten slotte verdient het volgende vermelding. PWC heeft onderzoek gedaan aan de hand van kaders die in de loop van de jaren zijn gaan gelden (PM precies maken) en/of niet gelden (..). Na de totstandkoming van de kaders (precies benoemen) had het beleid in zake Misbruik en Oneigenlijk gebruik (MenO beleid) herijkt moeten worden, door OCW (MenO beleid) en DUO (toepassing risicogericht toezicht). Dit zal nu structureel worden ingericht door DUO en OCW. Los hiervan willen we in de driehoek van OCW als eigenaar en opdrachtgever en DUO als opdrachtnemer intern uitgebreid reflecteren op de onderzoeken.

PM eventueel over het in beeld brengen van de eventuele schade die geleden is en de behoefte die bij betrokkene daarover leven -> hoe nu verder

- **Kunt u zich vinden in deze inhoudelijke hoofdboodschap (waarin het onderscheid tussen uit- en thuiswonendheid als zodanig niet ter discussie wordt gesteld)? Heeft u nog aanvullingen of wilt u andere accenten leggen?**

2. Inhoudsopgave beleidsreactie

- I. Inleiding + hoofdboodschap
 - Aanleiding + Overzicht correspondentie richting TK
 - Hoofdboodschap incl. erkenning van fouten (zie eerste lijnen inhoudelijke hoofdboodschap)
- II. Samenvatting van de belangrijkste conclusies en aanbevelingen uit de meegezonden rapporten.
 - PWC
 - DUO (met daarbinnen aandacht voor aanvullende analyse in CBS omgeving indien tijdig beschikbaar)
 - Suggestie: ook de feitelijke weergave van het selectieproces op te nemen, evt. als bijlage.
- III. Reflectie van het kabinet op beide rapporten (hoofdboodschap uitgebreider)

Datum
1 februari 2024

- We hadden dit beter moeten doen (systeemvraagstuk: functioneren driehoek, aanpak had beter gefundeerd moeten zijn, DUO medewerkers onvoldoende toegerust, onvoldoende geëvalueerd, signalen niet doorgekomen, etc)
 - Specifiek A, B en C trekken we ons aan
 - Dit raakt aan waarden X, Y en Z.
 - Tegelijkertijd ook vaststellen wat het rapport niet zegt
- IV. Welke lering trekken we als organisatie hieruit?
- Leren binnen DUO
 - Bezien of de uitwonendencasus en de daarbij geconstateerde aandachtspunten ook aandachtspunten opleveren voor andere OCW organisaties
 - Leren in de relatie tussen uitvoerder, opdrachtgever en eigenaar
 - Leren voor het rijk
- V. Hoe verder de komende tijd met de uitwonendencontroles?
- Vooralsnog doorgaan met aselekt controleren, incl. de extra aanpassingen in de dienstverlening, uitgezonderde groepen en buurtonderzoek.
- VI. Wat gaan we de komende tijd verder uitwerken (rekening houdend met de aanbevelingen uit de rapporten)
- Invulling toezichtvisie (incl. risicoanalyse)
 - Het ontwikkelen van een nieuwe aanpak. Dit kan zijn een nieuw risicoprofiel, toezichtsbeleid en de voorwaarden waaraan dat zou moeten voldoen (ook op het vlak van frequentie evaluaties), maar ook kan verkend worden of er alternatieven mogelijk zijn (bijvoorbeeld aansluiten bij adressencontroles die al onder regie van BZK plaatsvinden). Een nieuwe aanpak kan ook raken aan zaken als digitalisering bezwaarproces.
 - Nader onderzoek naar de lijn ten aanzien van eventuele schade in individuele gevallen.

- **Kunt u zich vinden in deze inhoudsopgave? Heeft u nog aanvullingen of wilt u andere accenten leggen?**
- **Heeft het uw voorkeur om een korte kernbrief op te stellen met daarin de hoofdlijnen en de overige informatie op te nemen in bijlagen?**

3. Planning en proces

De planning die wij op dit moment voor ons zien is weergegeven in onderstaande tabel.

Week 5 februari – 9 februari	* Eerste hoofdlijnen bespreken + concept beleidsreactie uitwerken en evt. hoofdlijnen in tas MOCW voor eerste reactie * Verdiepende vragen uitzetten/uitdiepen <ul style="list-style-type: none">- 6 feb. Interne voorbespreking met SG ter voorbereiding op sessie MOCW- 7 feb. Sessie MOCW over hoofdlijnen beleidsreactie
Week 12 februari – 16 februari	* 12 feb Interne bespreking met SG over voortgang

februari	beleidsreactie * 16 feb concept beleidsreactie in tas MOCW * Start communicatie voorbereiden
Week 19 februari – 23 februari	* Verwerken reactie MOCW en fijnslijpen * Communicatie voorbereiden * Uiterlijk 23 feb aangepaste beleidsreactie in tas MOCW Let op: voorjaarsreces, bereikbaarheid en wensen MOCW checken en aanwezigen checken
Week 26 februari – 1 maart	* Week van versturen beleidsreactie + PWC onderzoek + interne DUO onderzoeken + publicatie CBS van nadere analyse * 27 feb Interne bespreking met SG over voortgang beleidsreactie * 28 feb Verzending naar MR 1 mrt
Woensdag 4 maart – 8 maart	* 4 maart Algemeen overleg TK over toekomstverkenning vervolgonderwijs * 4 maart Interne bespreking met de SG

Datum
1 februari 2024

Bespreekpunt: Betrokkenheid Ministerraad. Ons advies is om de beleidsreactie gelet op de mogelijke consequenties voor andere taakorganisaties en departementen te bespreken in de MR. Gelet op de doorlooptijd van het schrijfproces is de MR van 1 maart de snelst haalbare. Dan valt verzending net niet meer eind februari maar een eerdere MR is niet mogelijk. De ambtelijke voorportalen en onderraad kunnen bij een aanpak waarin de MR van 1 maart wordt benut, niet worden geconsulteerd. Om dit te regelen zijn maatwerkafspraken met AZ zijn nodig.

Parallel wordt sowieso interdepartementale input opgehaald (o.a via interdepartementale contactpersonen die betrokken zijn bij WAU, maar ook via meelezers waar op dit moment wordt gedacht aan de DG Toeslagen en de project- DG WAU en daarnaast de reguliere contacten bij Fin en AZ).

- **Kunt u zich vinden in deze planning?**
- **Bent u het eens met het ambtelijke advies inzake de MR en de interdepartementale afstemming?**